

Ročenka Matice zašovské

III. ročník

2024

Jsmo spolkem přátel zašovského kláštera. Matici zašovské v klášteře nic nepatří, přesto se podle svých sil a možností snažíme podporovat naši obec v jejím záměru postupné rekonstrukce a revitalizace klášterního areálu. Byť by se z naší strany jednalo jen o takové drobnosti, jako je oprava altánku nebo vybudování mola, věříme, že vše se počítá. Věříme také, že jako se už naší obci zdařilo stavebně zachránit, omladit a ušlechtilým způsobem využít budovu ústavní školy, že podobně se podaří zrekonstruovat i samotný klášter. Vždyť ta památka si to zaslouží a naši péči i investici nám všem jednou bohatě vrátí, jako už teď je nám obohacujícím a potěšením návštěva klášterní zahrady.

Matice a patriotismus

Patriotismus je synonymem vlastenectví. Obvykle však máme na mysli vlastenectví úžeji zaměřené na domovský region (v našem případě Valašsko) nebo na místo svého bydliště. Říká-li se například o někom, že je zašovským patriotem, nemyslí se tím pouze to, že to zde má rád, ale že se také v prospěch své obce a jejího dobrého jména angažuje. Třeba jen tím, že o Zašově pěkně mluví. Je to jako u mezilidských vztahů. Máme-li někoho rádi, pak na veřejnosti neprobíráme jeho chyby.

Slovo *patriotismus* pochází z latinského *pater*, což znamená otec, a původně označovalo vztah k *otčině*, tedy k zemi odkázané nám našimi předky. Slovo *otčina* se dnes už v češtině takřka nepoužívá, ale souvisí s patriotismem jak významově, tak svým jazykovým základem. Může nás napadnout: „A co matka?“

Od toho je zde matice. Matice jako specifická forma spolku a institucí vznikajících z vlasteneckého nadšení především v době

vrcholícího národního obrození. Náplní těchto spolků byla činnost vzdělávací, osvětová a obecně vlastenecky motivovaná. Známe z té doby třeba Matici školskou, Matici českou i Matici moravskou.

Ještě starší než tyto spolky je tzv. Náboženská matice, která původně vznikla jako peněžní fond spravující finanční prostředky získané zejména prodejem majetku zrušených klášterů během josefinských církevních reforem. Právě zde můžeme vystopovat původ slova matice ve významu spolku. Jako *matky* či *matice* byly kdysi nazývány truhlice – pokladny starodávných cechů. Postupem času se tento výraz přenesl z pokladny na peníze v ní uložené a nakonec na samotné sdružení lidí, kteří s nimi hospodařili. Tím se matice staly také společenstvími, jejichž důležitým úkolem bylo shromažďovat, spravovat a účelně využívat společné finanční prostředky. Bez peněz se totiž neobešla a neobejde ani ta sebeušlechtlejší spolková činnost.

Co s tím vším mají společné matice vzniklé a působící při některých poutních místech? Mnoho. Dá se bez nadsázky říct, že

tento typ spolků sdružuje patrioty daného poutního místa za účelem jeho obnovy, udržení a rozvoje.

Nejnámější a nejstarší z těchto poutních matic je Matice svatohostýnská. O farní kostely se starají farníci – lidé, kteří zde žijí. Na Hostýně nežije trvale nikdo, proto se o toto místo pomáhá starat spolek dobrovolníků ze širokého okolí. Podobné je to u Matice radhoštské a do značné míry i v případě Matice svatoantonínské. Ovšem matice působí i při některých poutních místech, která sice mají své stálé obyvatele (jako třeba Velehrad nebo Svatý Kopeček u Olomouce) ale kde věhlas poutního místa přesahuje význam farnosti.

U poutních matic je skutečně nepřehlédnutelný onen aspekt patriotismu. Jsou v dobrém slova smyslu jakýmsi „fanklubem“ poutního místa, jehož popularitu chtějí udržet a šířit, s čímž souvisí i péče o příchozí poutníky, což je koneckonců velmi dobrá forma propagace daného poutního místa. Je potřeba říct a zdůraznit, že tyto matice fungující při poutních místech nemají nad sebou žádný společný zastřešující orgán, ale jsou to vždy a všude spolky zcela svébytné a navzájem nezávislé. Každá matice se řídí vlastními stanovami, těžiště jejich činnosti a forma působení je v každém jednotlivém případě poněkud jiná a specifická, vycházející z rozdílných historických a místních podmínek. Společný je pouze onen dnes už archaicky znějící název matice a vazba na příslušné poutní místo.

Zřejmě doposud nejmladší z moravských poutních matic je naše Matice zašovská. Je známou skutečností, že rozhodným impulsem pro vznik tohoto spolku bylo to, že obec Zašová získala areál bývalého trinitářského kláštera do svého vlastnictví. Vznikla skupinka místních patriotů, kterým nebylo jedno, jakému účelu bude bývalý klášterní areál v budoucnu sloužit. Byli si vědomi nepochybné unikátnosti tohoto místa a rozhodli se podle svých sil a možností přispět k tomu, aby budoucí využití klášterního areálu nebylo v zásadním rozporu s jeho původním posláním. Členové spolku jsou zajedno v názoru, že další využití klášterního areálu má sledovat a respektovat tři základní aspekty, tři okruhy, které se vzájemně ovlivňují, prolínají a doplňují:

- ▶ aspekt sociální a společenský
- ▶ aspekt stavebně-historický
- ▶ aspekt duchovních a kulturních tradic

Když jsme coby přátelé zašovského kláštera před lety přemýšleli, jaký pro svůj spolek zvolit název, rozhodli jsme se z respektu k tradici a z úcty k úsilí předků pro historický název Matice zašovská. Spolek tohoto jména byl totiž v Zašové založen již v roce 1946, ale pro nepřízeň doby zanikl dříve, než vůbec mohl rozvinout svou činnost.

Zvolili jsme název, který náš spolek řadí do dobré společnosti – do úctyhodné rodiny poutních matic. Je nám ctí, že příští rok – konkrétně 11. května 2025 – budeme moci v Zašové již podruhé přivítat účastníky společného poutního setkání všech moravských poutních matic.

Spolupořadatelem pouti bude nám blízká Matice radhoštská, v jejíž péči je nejvýše položený chrám naší vlasti. Cyrilometodějská kaple na vrcholu Radhoště by neobstála v nepříznivém počasí a doby nebyť patriotismu těch, kteří o ni po generace pečovali a pečují. Ba co víc, bez víry a vlasteneckého nadšení našich předků by zde tento neoficiální symbol celého Valašska i Beskyd nikdy nestál.

Josef Krůpa, předseda Matice zašovské

Molo u klášterního rybníka

Jedním z letošních úspěchů Matice zašovské je dokončení mola u klášterního rybníka – prvku, který nejen zvyšuje bezpečnost návštěvníků, ale stává se i místem pro kulturní akce a setkávání. Záměrně jsme se rozhodli pro místo, kde je rybník nejhlubší a ochoz nejužší, aby bylo zajištěno bezpečí pro návštěvníky každého věku. Nosnou konstrukci mola jsme vybudovali už v loňském roce, aby si do jara letošního roku vše „dobře sedlo“ a stavba byla stabilní.

Část mola je ukotvena do betonového břehu a část bylo nutné podepřít betonovými sloupy zapuštěnými ve dně rybníku. Celá konstrukce je zhotovena z modřínu. Kvůli většímu bezpečí jsme se rozhodli ohraničit molo zábradlím. Kvůli zachování jeho jednoduchého vzhledu jsme zvolili lanka natažená mezi kovovými sloupky. Ač to nevypadá, hloubka v těchto místech je při plném naplnění rybníka zhruba 1,7 m.

Jsme rádi, že molo našlo své využití. Odehrál se zde koncert, férová snídaně i několik svateb. Na jaře příštího roku chceme ještě upravit terén v okolí mola, aby byl přechod plynulejší.

Přejeme, aby molo sloužilo co nejdéle a přispívalo k harmonickému prostředí v okolí klášterního rybníka.

Daniel Janiš, člen Matice zašovské

Akupunkturní terapie veřejného prostoru

Jednu listopadovou neděli jsem byl pozván do Olomouce na setkání „grantistů“, čili zástupců projektů podpořených prostřednictvím Nadace Via. Náš spolek totiž letos získal tímto způsobem finanční prostředky na rekonstrukci altánku v zašovské klášterní zahradě. Jak už to bývá, bylo s tím spojeno papírování, různé podmínky a teď ještě ta povinná účast na jakémsi schůzování až v Olomouci. Člověk si pak klade otázku, jestli těch získaných pár tisíc vůbec stálo za to, jestli by nebylo jednodušší se na ty náklady spojené s rekonstrukcí altánku prostě složit, vždyť práci jsme tak jako tak odvedli zdarma.

Dojem z tohoto olomouckého setkání jsem však měl nakonec veskrze pozitivní.

Člověka potěší a povzbudí, když se setká s podobnými „blázný“, jako je on sám. Byli zde zástupci nejrůznějších organizací, které se snaží dělat ve sém bydlišti a jeho okolí, co považují za smysluplné. Pojem „občanský aktivista“ má v současnosti spíše hanlivý význam, a to kvůli různým rádobě aktivním občanům, kteří však svůj aktivismus směřují zásadně negativně: protestují tu proti tomu tu proti onomu, bojkotují tu či onu stavbu, sepisují protestní petice.

Na tomto setkání v Olomouci však byli pouze pozitivně naladěni „občanští aktivisté“. Má to logiku, vždyť Nadace VIA zprostředkovává finanční podporu pouze pro realizaci nějakého konkrétního, smysluplného záměru, nikoliv proti němu.

Utkvěl mi z tohoto setkání výrok jednoho účastníka, který v souvislosti s aktivitami svého občanského spolku hovořil o „akupunkturní terapii“ veřejného prostoru. Měl tím namysli to, že i zcela nepatrné ale dobře cílené zásahy do veřejného prostoru ho mohou v součtu výrazně ozdravit.

Právě za takový drobný a dílčí nicméně ozdravný zásah považují naši letošní rekonstrukci altánku, protože v součtu s dalšími drobnými zásahy (kaplička, molo, křížová cesta, lavičky, naučné tabule atd.) pomáhá navracet zahradě její duchovně relaxační a rekreačně společenský charakter.

Josef Krůpa, předseda Matice zašovské

Jak Valaši do Norska zabloudili

V březnu tohoto roku skončil dvouletý projekt spolupráce Obce Zašová s Norskými fondy. Jeho hlavním cílem bylo vytvořit geolokační animovanou hru přibližující historii a poslání trinitářů a vizuální identitu se sociálními a komunikačními nástroji Kláštera Zašová. To vše se podařilo již na podzim roku 2023.

Pro posílení partnerství jsme měli za úkol uspořádat i dva semináře, kde čeští i norští tvůrci prezentovali proces vzniku hry s názvem *Příběh Trinitáře – cena za svobodu*, představili ji, stejně jako obec ve spolupráci s Maticí zašovskou představila veřejnosti historii kláštera, poslání trinitářského řádu, který zde žil, a důležitost toto kulturní dědictví chránit a připomínat. První seminář se uskutečnil v Zašové na podzim 2023. Ten těžší nás čekal v únoru v norském Oslu. Byla to celkem výzva, protože před námi stál úkol zajistit prezentační místnost, pozvat norské hosty z řad animátorů, ambasády, muzeí a podobně. Oprášili jsme znalosti angličtiny a v prvním únorovém týdnu odletěli z Katowic do Osla.

Seminář se uskutečnil v konferenční místnosti hotelu City Box, ve kterém jsme byli ubytováni, jeho náplní bylo několik prezentací – od představení našeho regionu a Zašové formou videí, přes povídání Jana Matyáše o historii kláštera a trinitářů, až po prezentaci vzniku hry a v ní použitých technologií jejími českými i norskými tvůrci.

Zhodnocením celého projektu, sdílením zkušeností a poznatků jsme tak završili česko-norskou spolupráci na tomto projektu.

A protože příležitost podívat se do Norska nemáme každý den, nemohli jsme si nechat ujít prohlídku města včetně jeho muzeí, a taky jsme městskou dopravou vyrazili do přírody. Ano, čtete dobře. Nasedli jsme na něco jako naše metro, a na konečné stanici jsme vystoupili, ani ne tři sta metrů od zamrzlého jezera, na němž byly odhrnuté bruslařské i pěší okruhy. První pocity, když jsme na led vstoupili a vydali se na několikakilometrovou cestu přes jezero, nebyly nejpříjemnější, ale pohled na rolbu upravující asi mohutnou ledovou krustu nás uklidnil. Další, co nás ohromilo, bylo množství upravených běžeckých tras. A to ne jen jedním směrem, ale několik, které se různě křížily, či vedly souběžně, takže jezdci mohli vybírat mezi různými a různě dlouhými okruhy. 60+ běžkařů a běžkařek jsme potkali taky nespočet, bylo vidět, že jim je sport vlastní a udržují se fit dlouhé roky.

Na den, který jsme strávili ve městě, jsme se rozdělili. Jedna skupinka se vydala po objevování muzeí, druhá část zkoušela v rámci nabývání zkušeností hrát místní geolokační hru *Oslo Old Town: Viking Tales*, která má hráče provést po významných i skrytých místech centra Osla. Tuto skupinku jsem tvořila já a můj mobil, a musím se přiznat, že jsem po třech zastávkách skončila v kavárně na cappuccinu, protože jsem naznala, že chodit v minus dvaceti s mobilem v ruce a pořád něco hledat, je jen pro otrlé Nory. Nicméně následující návštěva vědecké knihovny mě uchvátila. Pět pater otevřeného prostoru propojených pouze eskalátorem je prostorem nekonečných možností usadit se u různých stolů, do různých křesel, židlí či pohovek a studovat. Přitom přes prosklené stěny vidět pulsující město a mořskou hladinu.

Tři dny strávené v Oslu byly opravdu plné. Naučili jsme se chodit po zcela zledovatělých chodnících, které se nikdo nesnažil osekát ani posypat, odvykli alkoholu, který neseženete a ani ve veřejných prostorách nesmíte konzumovat, uvědomili si, že zimy u nás jsou opravdu mírné a teplé a nechali se nadchnout rozlehlostí norské přírody... snad někdy přistě.

Marcela Janišová, obec Zašová

Jaroněk ve Skandinávii

Letošní zašovská výprava do norského Osla se zpočátku zdála jako odvážný a snad i bláznivý nápad. Co bude Valach pohledávat v zamrzlé a zdánlivě nehostinné zemi s odlišnou kulturou a historií severského národa? Jak se ukázalo, mylili jsme se. Skandinávie má s Valašskem víc společného, než jsme si kdy dokázali představit, a dokonce ovlivnila vznik jednoho z nejznámějších symbolů našeho regionu – Muzea v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm.

V létě roku 1909 probíhaly ve Skandinávii dvě velké výstavy lidového a uměleckého průmyslu, jedna v dánském městě Aarhusu, druhá ve švédském Stockholmu. Ve stejné době snili dva bratři ze Zlína, Bohumír a Alois Jaroněk (oba nadšení pro národopis a lidový umělecký průmysl), o vytvoření dokonalého obrazu venkovského života – o muzeu v přírodě.

Když se Aloisovi naskytlá příležitost tyto skandinávské výstavy navštívit, neváhal a v srpnu 1909 se vydal na cestu po Dánsku, Švédsku a nakonec i Norsku. Krom výstav lidového a uměleckého průmyslu ho nejvíce zajímala místní muzea v přírodě – skansen v Lyngby u Kodaně, stockholmský skansen na ostrově Djurgården a norský skansen na poloostrově Bygdøy. Všiml si všeho, co by pak mohl uplatnit doma, a dokonce vybaven doporučením od Muzea pro rakouský národopis, se ve Stockholmu směle představil řediteli Skanzenu, Arturu Hazeliovi, jako budoucí tvůrce valašského muzea v přírodě, „ačkoliv jsme na to neměli ani krejcaru,“ jak pak přiznal v dopise domů. Ve Stockholmu ho tak ochotně zasvětili do všech conservačních postupů a vybavili ho cennými technickými i ideovými poznatky.

Jedno z posledních míst, které Alois Jaroněk navštívil, byl norský skansen na poloostrově Bygdøy – stejný skansen, který začátkem tohoto roku navštívila i zašovská výprava. Stejně jako Jaroněk, i my jsme se zde cítili jako na valašské salaši, vše nám připadalo tak povědomé. Selská obytná stavení, sýpky, mlýny, pily, zvonice, sušárny, kravíny, stodoly, doplněny o krásné ruční práce, háčkované, paličkované, vyšívané a řezbované. Museli jsme

Jaroňkovi dát za pravdu i v jeho obdivu ke zdejšímu dřevěnému kostelu z 12. století, o kterém napsal: „Dojalo mne, když jsem na Bygdøy vstoupil do starého dřevěného kostelíka zvaného Stavekirke. Je to typ starých norských kostelů, kde je všechno ze dřeva, portál je bohatě řezbovaný a s mohutnými sloupy uvnitř.“

Není vůbec divu, že po Aloisově návratu oba Jaroňkové ještě zesílili svou snahu o založení valašského skanzenu. Motto švédského Skanzenu se pro ně stalo inspirací: „Může přijít den, kdy všechno naše zlato nepostačí k tomu, abychom stvořili obraz dob dávno minulých.“

Nechť se toto motto stane i dnes společným přáním nás všech – chránit minulost pro všechny, kteří přijdou po nás.

Mgr. Eliška Petřeková, NPÚ Kroměříž

Zřízení zašovského kláštera pohledem císaře Karla VI.

Zkraje dvacátých let 18. století představovala nevelká východomoravská vesnice Zašová pouze jednu z tisíců teček na mapě habsburské monarchie, která se tehdy táhla od slezských rovin na severu až ke břehům Jaderského moře na jihu. Na čele tohoto vpravdě pestrého soustátí stál od roku 1711 Karel VI. Habsburský, který mimo titulu císaře Svaté říše římské nosil rovněž hodnosti krále uherského, českého, arcivévody rakouského a v neposlední řadě také markraběte moravského. Panovník byl velmi dobře informován o všem, co se v jeho zemích odehrávalo a není proto překvapivé, že zasáhl i do procesu vzniku zašovského trinitářského kláštera.

Kromě souhlasu a podpory místní žerotínské vrchnosti i náklonnosti dalších dobrodinců bylo zapotřebí, aby trinitáři pro zřízení svého kláštera získali svolení samotného císaře; snad vzhledem k jeho osobní zbožnosti trinitáři poněkud naivně

předpokládali, že na jejich plány bezvýhradně přistoupí, což se ale záhy ukázalo jako liché přání. Císař totiž tvrději trval na dodržování patentu České dvorské kanceláře, jenž hlavně z ekonomických důvodů zakazoval, aby byly v českých zemích zakládány kláštery žebavých řeholí, mezi něž trinitáři také patřili. Frustrace trinitářů plynoucí z císařovy neoblomnosti vyvrcholila léta 1723, kdy v letopisech své provincie poznamenali tato výmluvná slova: „*Události z předešlého roku, týkající se založení Zašové, uvázly v obtížích; vznesená naděje se teď chvěje strachem a obavou, všechno je v nebezpečí, jen nadohled od zhroutení*“. Ačkoliv prosili taky císařovnu, do konce roku se situace ještě zhoršila, neboť Karel VI. uložil trinitářům stran Zašové tzv. „*perpetuum silentio*“ – o jejich záměru už nechtěl nikdy slyšet.

Generální prokurátor trinitářského řádu, P. Michael od Nanebevzetí, ale odmítl složit zbraně a navzdory veškeré nepřízni pokračoval v bohubilém úsilí i nadále. Využil všech možností a 23. února 1724 panovníka požádal o soukromou audienci. Bylo mu vyhověno a tak P. Michael stanul tváří v tvář osmatřicetiletému monarchovi. Přímý rozhovor trinitáře s Karlem VI. prý „*probíhal s velkým obdivem a úctou, leč s nicotnými výsledky, protože císař, přestože přijal jeho oddanost s velkou radostí, zachovával mlčení a odpověděl jen neurčitě*“.

Mocnář ale nebyl lhostejný. Prokurátor jej měl během slyšení odkázat na olomouckého kanovníka Jana Matyáše hraběte z Thurnu a Valsassiny, toho času ve Vídni, který prý dosvědčí, že je kláštera na Valašsku zapotřebí. Protože byl Thurn synem někdejšího moravského zemského hejtmana a vysokého dvorského hodnostáře – Karla Maxmiliána hr. z Thurnu a Valsassiny – jehož si Karel VI. považoval, dal si ho takřka okamžitě zavolat: „*A že dosvědčil, že je veliká potřeba, hnet císař pán napsal na ten třetí memorial fiat a poslal ho do české kanceláře*“. V České dvorské kanceláři se sice údajně velice divili, že císař se založením konventu i přes literu patentu souhlasil, nicméně jeho vůli nemohli klást odpor.

V pátek 24. listopadu 1724 pak vydal Karel VI. listinu, jejímž prostřednictvím zřízení kláštera trinitářů v Zašové oficiálně pověřil. Bratři museli splnit několik přísných podmínek, však jejich vysněné misi v podhůří Beskyd už nic zásadního nebránilo.

Mgr. Pavel Lasztovicza, čestný člen Matice zašovské

Zřízení zašovského kláštera pohledem trinitářů

V letošním roce slavíme 300leté výročí od udělení císařského svolení ke zřízení trinitářského kláštera v Zašové. Napadlo vás někdy, jak celou záležitost vnímali sami trinitáři? Dosavadní literatura tento pohled poněkud opomíjela, byť historické události předcházející datu 24. listopadu 1724 jsou všeobecně známy. Sami trinitáři podali osobitě svědectví o vlastních zašovských řádových dějinách ve svém domácím protokolu. Následující řádky vyžadují trpělivost i pozornost, ale odmění vás autentickým zážitkem dobového čtenáře. Nechte se pohltnout jazykovou květností a barokní obrazotvorností našich trinitářů.

Již v úvodním odstavci řádový kronikář předestřel, že „*se zdálo nemožné celému světu, protože se na odpor stavěly nejvyšší síly*“, aby se snahy zřídit klášter v Zašové naplnily. Počátkem 18. století proběhlo na Moravě několik pokusů o přivedení trinitářů, ani jeden z těchto plánů se však nezdařil, „*až konečně roku 1721 nejvytouženější naší naděje zefýr (vánek) tím šťastněji lod pohnul, čím rychleji bylo dovoleno přirazit do žádaného přístavu inaugurace*“. Vše záviselo na sjednání fundace, kterou ve spolupráci s baronem Rudolfem Magnusem Podstatským z Prusinovic dojednal majitel panství hrabě František Ludvík ze Žerotína. S obavami o její neschválení vystoupil nejprve „*starý a věrný služebník trinitářů*“ meziříčský děkan František Wagner, kterého uklidnil Podstatský tím, že „*otcové trinitáři mají u dvora samotnou hlavu říše jako zvláštního patrona, s jehož pomocí a s panem fundátorem tohoto místa ani biskup ani konzistoř nebudou moci stavět se na odpor*“. Jak se ale ukázalo „*zlomyslný Satan, který již viděl, že nastražené léčky jsou prolomeny, usmyslel si nachystat jiné...*“ Skutečným odpůrcem fundace byl podle trinitářů rožnovský farář Jan Bauhoffer, kterého titulovali „*jako vůdce nepřátelské moci a nejvyššího Veleničitele*“. Bauhoffer po rozhovoru s Podstatským „*jako ostříhaný Samson zbavený sil onen silný vůdce nepřátelské skupiny nevěda co proti těmto velmi pravdivým slovům a jaké argumenty postavit, ztišil hlas, sehnul šíji, sklopil zrak k zemi a s třesoucími údy*“ přiznal, že „*ze své strany nebude nic mít proti příchodu otců trinitářů do Zašové*“.

Překonáním prvotních překážek trinitářská „*lod ještě neminula Skyllu a Charybdu (bájná monstra), jakkoliv ji poháněl nejpříznivější vítr po tomto moři světa, bylo třeba se obávat bouře, která měla následovat, stejně tak očekávaný severní vítr na obzoru české kanceláře se postavil silně do cesty, že se zdálo, že už už hrozí ztroskotání*“. Neúnavnou činností při přesvědčování vlivných činitelů, zejména císaře Karla VI., vykonával generální prokurátor řádu P. Michael od Nanebevzetí. Pro svou věc získal též císařovnu Alžbětu Kristýnu, která „*se ukázala nikoli jako patronka, ale jako přimluvkyně, jejíž intervencí, stejně jako Ester prosbami obměkčila nejen údy, ale i hlavu Veličenstva*“. Namísto očekávaného kladného výsledku této akce „*objevil se však ohavný mrak Jobovy mlhy zahalující světlo 13. září (1723) a vyšlo nařízení krutější než Herodovo (...), že už nikdo o fundaci v Zašové ani neštěkne. Ó, toto zhoubné mlčení zasáhlo naše a našich podporovatelů srdce jako blesk*“.

Nařízené mlčení vydrželo trinitářům jen do následujícího roku, kdy „sama Královna nebes o vigilii Narození způsobila, že se znovu zrodil v srdci otce Michaela, generálního prokurátora, již zemřelý duch šlechtnosti, který si v duchu sám stručně řekl: Cožpak nejsi trinitář? Už dvakrát jsi žádal jeho císařské Veličenstvo, je to třeba udělat i potřetí. Co si řekl, udělal.“ P. Michael využil přítomnosti olomouckého kanovníka Jana Matyáše z Thurnu a Valsassiny ve Vídni, aby také vahou své funkce zapůsobil na císaře. S panovníkem se nakonec po tomto jednání sešel též nejvyšší kancléř české dvorské kanceláře hrabě František Ferdinand Kinský, který se Karla VI. dotázal, zda „je jeho vůle, aby byli trinitáři na Moravu do zašovského kraje uvedeni a zda jim v této fundaci je nakloněn?“ Odpověď, na kterou trinitáři toužebně čekali několik měsíců a po předchozích zkušenostech se připravovali opět na nejhorší, byla nanejvýš stručná: „Ovšemže dejme otcům trinitářům tuto fundaci.“

du s nejmilostivějším souhlasem Jeho svatého císařského Veličenstva andělský vítěz, náš Michael, po odražení pekelných sil křížem na prsou jako znamením vítězství po zásluze označený, s věncem jakoby přilbou ozdoben, jako by na triumfálním voze vstoupil na markomanskou půdu jako by na nějaký trůn určený pro hrdiny nebo vítěze a vešel do metropolitního města a zbylé záležitosti k dokončení tohoto slavného aktu zde projednal a učinil, že nejmilostivější rozhodnutí Jeho císařského Veličenstva a jednotlivé smlouvy byly zaneseny do markrabských desek.“ (Ano, to byla jedna věta.)

Trinitáři si svého uvedení na moravskou půdu nesmírně vážili a příležitost, kterou dostali, se snažili plně využít. Ostatně svědčí o tom řada památek, které nám na jejich působení zůstaly. Neotáčíme se proto k jejich dílu zády a naopak o něj pečujeme a zvelebujeme jej ku prospěchu obce i celého regionu.

Mgr. Jan Matyáš, Ph.D., člen Matice zašovské

Duchovní zamyšlení poutníka Jana

Začnu výpisem z osobního deníku z pěší pouti do Říma L. P. 2000: Šestnáctý den pouti ve středu 31. května sloužíme mši ráno ve farnosti Maiano, severně od Benátek. Po ní děkujeme místnímu panu faráři za nocleh a loučíme se. Jako všude i zde prosíme o požehnání na cestu. Jako všude i zde si všichni při něm klekáme. Jenom zde se po něm setkáváme i s opačnou prosbou. Pan farář poklekává a říká si: „Požehnejte mi a modlete se za mě a za mou farnost. I tady konzumismus velmi ohrožuje víru.“

Dnes vidím, že on už tenkrát věděl, jak totality ničí svobodu, základní Boží dar, ale tušil. Správně, tušil!

V témže roce karmelitáni (elita mezi řády, i když všichni jsou dobří) v Bologni napsali v knize o duchovní četbě Písma svatého:

Každý, kdo se v atmosféře všeobecného synkretismu (česky: všechna náboženství jsou stejná, je jedno, ke kterému se hlásíme a můžeme to střídat a dokonce i míchat) a rodícího se fundamentalismu (česky: jak to vidím já, tak to musí být) bude hlásit ke Kristu a za svou jedinou zbraň bude považovat moc Ducha Utěšitele, bude tlačěn někam na okraj.

Také v dnešní době připomíná Ježíš svým učedníkům, kteří mají být ochránci a svědky jeho božského poslání, že budou muset čelit nepochopení, nepřátelství a pronásledování ze strany světa. Svět to bude dělat ve jménu pokroku, ve jménu emancipace nebo modernizace, pod vlajkou osvobození od tabu (česky: jsou věci, které jsou posvátné a které máme nechat na pokoji), boje za vzdělanost nebo obrany lidských práv – zkrátka s vyu-

Řádivý kronikář tento toužebný okamžik zaznamenal neobyčejně květnatě, a proto na závěr ocitujeme jeho slova v nezkrácené podobě: „Konečně po tolika útrapách se naše loď vyhnula Skylle a Charybďe, po porážce zástupů různých nepřátel, ba dokonce sil pekelných s větrem v zádech dorazila do nejvytouženějšího přístavu na Moravě, ačkoliv byla zmítaná sem a tam severními i jižními větry, dokonce přes skály a skaliska se neúnavně plavila, neohrožená a bez újmy zůstala, když procházela ohněm i vodou, nyní dorazila do útočiště, dokonce suchou nohou přešla Rudé moře a učinila, že nepřátelské šiky faraonů ji pronásledující byly jakoby jedním zásahem potopeny, touto zmíněnou odměnou nebeského štěstí roku 1724, dne 24. listopadu

žitím všech motivací, které se v těchto letech objevily a jejichž cílem je nezřídka snaha dát lidem zapomenout na jejich křesťanskou minulost a vnutit jim nové životní styly.

Karmelitáni zakončili modlitbou, která platí pořád:

Pane Ježíši, pomoz nám, abychom rostli v pravé pokoře, a chraň nás před sebelítostí. Dej, ať o tobě rozhodně a odvážně svědčíme, a přitom netoužíme po úspěchu, medailích, uznání, ocenění ani po odškodnění. Dej nám důvěru jedině v sílu Tvého Svatého Ducha, abychom o tobě dokázali vydávat věrohodné svědectví v tomto století, které právě začíná. A důvěru v pomoc Tvé i naší Matky, Panny Marie.

Ze srdce ji doporučuji všem členům Matice zašovské i ostatním.

Mons. Jan Peňáz, čestný člen Matice Zašovské

Muzejní okénko

V předchozích ročnících *Ročenky Matice zašovské* jsme již představili zřízení zašovského muzea i návrh možných expozic, které by prezentovaly historii poutního místa, trinitářů i vybraná témata z dějin obce. Vizualní koncept expozičních prostor byl finalizován začátkem letošního roku, přičemž zašovské veřejnosti jej představili v Kulturním domě 4. dubna jeho autoři Mgr. Jan Matyáš, Ph.D. a Ing. arch. Jan Chlápek. Kladný ohlas přítomných posluchačů potvrdil dlouho diskutovaný záměr využít klášterních prostor do budoucna. Dosažení této vize však závisí na finančních možnostech, které obec má k dispozici, a na strategii, kterou zvolí. V posledních letech jsme svědky, jak složité podmínky dotačních titulů často nutí obce přizpůsobovat projekty předem definovaným tématům a přizpůsobovat se aktuálním požadavkům. Přitom jednou z možností by mohlo být dlouhodobé a systematické rozvíjení klášterního areálu, začínající od rentabilních částí (např. ubytování). To vše závisí na představených obce nejen současných, ale též budoucích, jak se k jedinečnému odkazu minulosti postaví. Připomeňme, že autenticky dochovaný klášter s navazující zahradou zachovanou téměř v původních dimenzích (a to vše přístupné veřejnosti) jinde ve střední Evropě nenalezneme.

Ale zpět k muzeu. I v letošním roce členové Matice vyvíjeli sbírkotvorné aktivity, díky nimž rozmnožili počet artefaktů vážících se k historii obce a životu v ní i jejím blízkém okolí. Právě za tímto účelem – dokumentovat minulost obce a jejího blízkého okolí na základě historických artefaktů – muzeum vzniklo. Aktivizace předmětů probíhala jednak vlastním nabytím matičníky,

ale především díky darům místních obyvatel. Z nich zmiňme především příslib darování i budoucího zapůjčení souboru maľovaného porcelánu z dílny Jana Polácha od jeho dcery, paní Ondřejové. Případně připomeňme konvolut předmětů od paní Norkové. Nejčerstvější a zároveň nejpočetnější přírůstky do sbírek pak muzeu poskytl Michal Poruba, od něhož jsme převzali řadu předmětů se vztahem k místní hasičské a hudební historii.

Všem dárcům, nejen těm zmíněným, jejichž artefakty pomáhají uchovat místní historii, velice děkujeme. Předměty budou stejně jako v předchozím roce odborně zaevidovány a fotograficky dokumentovány. V případě, že doma máte staré věci, které vám zavazí, a nevíte si s nimi rady, neváhejte se obrátit na členy Matice zašovské.

Mgr. Jan Matyáš, Ph.D., člen Matice zašovské

Spolupráce s Maticí zašovskou

Padlo rozhodnutí vyklidit dům. Zdaleka jsme netušili, co vše tato věta v sobě skrývá a kolik energie a času nám v následujících měsících vezme. Začali jsme. Nábytek mizí rychle a volného prostoru přibývá. Ovšem, jak se člověk dostává ke stále menším a menším věcem, převrací je stokrát v ruce s myšlenkou, že to přece patřilo předkům, myšlenkou, zda se daná věc může hodit vám, či někomu jinému, zda si věc ponechat, darovat, prodat či ji vyhodit, a tak se efektivita využití času podstatně snižovala.

Jednoho dne se s námi dal do řeči Jožka Krůpa s tím, že obec Zašová bude své vlastní obecní muzeum. Myšlenka byla jednoduchá: „*Chceme našim spoluobčanům ukázat, jak se dříve žilo v Zašové*“. Dostali jsme kontakt na Honzu Matyáše, člena Matice zašovské a zapáleného mladého historika. Následovalo několik vzájemných schůzek, hodiny a hodiny přehrabování se ve starých věcech a nakonec jsme došli do kýženého stavu, kdy si vybrané předměty matičníci odvezli do prostor vznikajícího muzea.

Byli jsme nakonec sami překvapeni, o jaké maličkosti by muzeum mohlo mít zájem. Věci, které člověk kolikrát s klidným svědomím vyhodí do popelnice, měly rázem pro někoho hodnotu a získaly další smysl. Zároveň jsme při jejich třídění často získali informace o jejich účelu, autorovi či stáří.

A co říci závěrem? Díky Matici zašovské získáte pomocníka při mnohdy složitém rozhodování, ale je jen na vás, zda si vybrané předměty ponecháte nebo je darujete či zapůjčíte. Věc vyhodíte jen jednou a už se nikdy neobjeví.

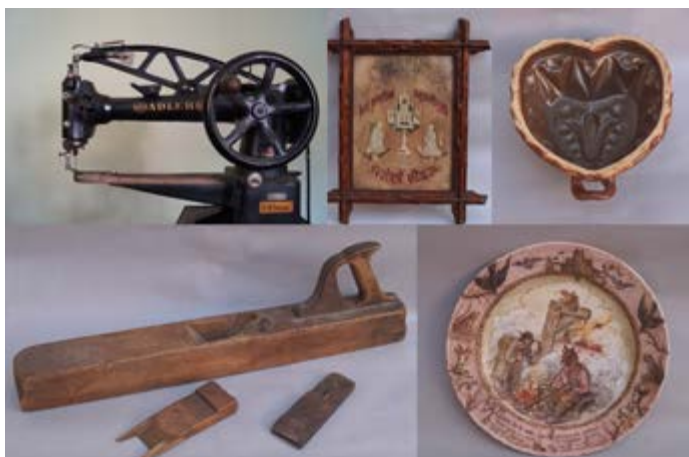
Děkujeme Matici zašovské za pomoc, a především za to, že jména a činy našich předků budou žít i nadále.

Michal Poruba, obyvatel obce Zašová

Z činnosti Matice za rok 2024

Člověk si až zpětně při sepisování proběhlých akcí uvědomí, co vše se povedlo a stihlo během tohoto roku realizovat – posuďte sami.

Nástup roku byl ve znamení přednášek a besed – hned v lednu měl jednu takovou náš předseda Jožka Krůpa v rožnovské knihovně pod názvem *Pozoruhodný příběh kláštera v Zašové*. V březnu připomněl *Poutní tradice na Moravě* Jiří Mihola a v dubnu jsme stihli přednášky dvě – duo Jan Matyáš a Jan Chlápek představilo chystanou muzejní expozici v klášteře a *Příběh chrudimského Krista* povyprávěl Pavel Panoch.

Nezaháleli jsme ani manuálně a podařilo se dokončit molo na klášterním rybníku, které je v oblíbě nejen u běžných návštěvníků zahrady. Posloužilo už pro koncerty, svatby i focení. Díky Fondu Kaufland při Nadaci Via jsme také zahájili rekonstrukci altánu, která probíhala postupně během celého roku.

Navštěvovaná a vyhledávaná je už i křížová cesta v zahradě – v březnu ji s otcem Poláškem prošli účastníci s modlitbou *Za mír ve světě*.

Matiční den proběhl tradičně druhou květnovou nedělí za účasti dětí ze ZŠ Salvátor Valašské Meziříčí a svými písněmi v mnoha jazycích ji zpestřila písničkářka Beata Bocek.

I přesto, že prostory kláštera stále nejsou rekonstruovány, nabízí už teď řadu možností k vyžití a spolupráci – krásným příkladem je červnová *Noc kostelů*, projekt *Otevřené brány* či knižní burza.

Nádvoří kláštera sloužilo v srpnu k sochařskému mikrosymposiumu a výrobě keramického herbáře, který s dětmi tvořila Veronika Plátková. Díky neúnavnému úsilí Jožky Krúpy zde byla každé nedělní odpoledne od května do září příležitost poslechnout si zasvěcený výklad o dějinách kláštera v Zašově, shlédnout jeho interiéry, a také nahlédnout i do historie kaple na Radhošti, které byla věnována letošní výstava.

Kytaře a milému setkání zase patřilo již tradiční červencové *Posezení u altánu* či srpnový koncert *Uličník zpívá Karla Kryla*, který rozezněl rajský dvůr – poděkování patří Nadačnímu fondu Opus Trinity.

Již dříve vzpomínaná rekonstrukce klášterního altánu se povedla, a proto jsme moc rádi tuto drobnou opravenou stavbu symbolicky předali veřejnosti při říjnových *Zašovských světlých*. Rozzářené lampionky i dětské oči napovídaly, že se všem líbilo. Je to důkaz velmi dobré spolupráce s obcí Zašová, které

tímto patří také velké poděkování. Příkladem je i oficiální založení a zapsání muzejní sbírky a spolupráce na projektu kláštera (<https://klasterzasova.cz/>), díky které proběhlo i úspěšné ukončení projektu z Norských fondů a prezentace hry *Příběh trinitáře – cena za svobodu* přímo v Oslu.

Podzimní přednášky byly také různorodé – v říjnu *O Arnoštu Kubešovi*, který podporoval folklorní činnost v Zašově, vyprávěla Vanda Vrlová. Náš profesionální historik a matiční člen Jan Matyáš propagující trinitářské téma, kde jen může, přednášel v říjnu v Holešově na téma *Trinitáři a jejich stopa v českých zemích* a v listopadu připomněl 300 leté výročí od schválení kláštera císařem komentovanou prohlídkou *Za trinitářskými poklady*. Nezbyvá než všem poděkovat za nasazení, kterým podporují dobrou věc, ale i Vám – našim divákům, posluchačům a momentálním čtenářům. Mějte se krásně a přijďte zas.

Pavel Trčka, člen Matice zašovské

MATICE ZAŠOVSKÁ

Více se o Matici dozvíte na: <https://www.malice-zasovska.cz> nebo <https://www.facebook.com/MaliceZasovska>.

Chcete-li naše snažení podpořit i finančně, máme pro ten účel zřízen transparentní účet: 2901231219/2010. Všechny takto získané prostředky jsou a budou využity na humanitární, osvětové a kulturní účely v souladu se stanovami našeho spolku.

Výzva čtenářům

Obcházíte již dlouho zaprášené a staré předměty na půdě nebo se Vám nechce uklízet ta stará skříň plná veteše v garáži či stodole? Ozvěte se členům Matice zašovské! Artefakty prohlédnou a zhodnotí jejich možné využití pro chystané expozice. Máme zájem především o předměty se vztahem k Zašově (Veselé), zdejším poutním místem, klášterem, běžným i spolkovým životem na vsi i uměleckými výrobky zhotovenými v Zašově. Staré fotografie či pohlednice nám můžete i zapůjčit k naskenování. Nevyhazujte „staré krámy“ předčasně, většinou ještě můžou posloužit dobré věci!

Upozorňujeme rovněž čtenáře na možnost hlasovat až do konce dubna 2025 pro zašovský KODUS v česko-slovenské soutěžní přehlídce *Má vlast cestami proměn*.

Více info viz: <https://www.cestamipromen.cz/hlasovani>

Děkují členové Matice zašovské

